

сполуку. Весель, пржгавъ и прозирливъ духъ ся намира само у здраво, легко и пржгаво тѣло. Кога-то ся потруди чловѣкъ да израсте тѣло-то, той е вече на половинѣ образу-валъ и духа.

Не бива отъ много рано да ся насилвать дѣца-та въ домашно-то възпитаніе, па нито е добро да ся пращатъ на училище тврѣдѣ малкы. Ако имъ ся товари умъ-тъ безъ врѣмя съ прѣвы начіяла отъ наукъ-тъ, то умственны-ты имъ силы ся уморявать, а чисто и ослабвать за всегда, защо-то еще не было дошло врѣмя да ся насилать; и много пжти намѣсто да имъ ся владѣ наука-та, тя имъ ся умразява и имъ дотига отъ такыва нѣща, кои-то трѣбувало да ся учать по-послѣ.

Ако ся иска отъ дѣца-та да ся напргать прѣди да напжкнжтъ колко-то трѣбува, то имъ ся накрънявать нѣколко отъ силы-ты, кои-то сж потрѣбны за да имъ порасте тѣло-то. Така имъ ся побрквать всичкы жизненны службы, и нервическа-та имъ система наддѣлява та испослѣ ся поболѣва и ражда лоши болести, като меланхоличъ и ипохондрижъ. Зло-то е толкова по-големо колко-то е повече надарено дѣте-то съ пржгавъ и прѣдиврѣменевъ разумъ. Плутархъ е казалъ: вода-та, кога ся пуца и разноси колко-то трѣбува, храни растенія-та, ако ли ся пусти безъ мѣрж, тя гы задава. Така бива и съ духа: посрѣда работеніе спмага му да порасте; а безъ мѣрж работеніе го смазва.“

Освѣнь това училища-та сж негодны и по това, че у тѣхъ ся набирать много дѣца на тѣсно у въздухъ, кой-то ся разваля отъ дышаніе-то на мнозина.

Най-сѣтливъ ако напрганіе-то на духа е врѣдително за него и неправо, то не е по-малко врѣдително отъ другъ странъ кога ся накарвать дѣца-та да стоять все на едно мѣсто и не имъ ся дава да си игражтъ и да ся упражнявать.

Не е умно да ся говори на дѣца оведнажъ на много языцы. Отъ това глава-та имъ ся прѣтоварва съ работъ, а това малко дѣца можтъ да понесжтъ. Мнозина отъ тыя, кои-то сж възпитани по тоя начинъ, ставать тяжкы и навжсени, както не приличя на тѣхный възрастъ; тыи ся видять замыслени, и стоять млѣчяливи.

Въ всичко ученіе, кое-то ся дава на дѣца, трѣбува да ся глѣда да имъ ся давать само правы и ясны мысли (идеи)